

**PÄIVÄKOTI PIEKSUN
VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA**

Helsinki 2007

Sisällysluettelo

1.	Johdanto	3
2.	Päiväkotimme Pieksu	4
	2.1. Sijaintimme	4
	2.2. Mennyttä aikaa	4
	2.3. Tapamme toimia	4
	2.4. Arkea ja juhlaa	5
	2.5. Toiminnan dokumentointi	5
3.	Toiminta-ajatuksemme	6
4.	Toimintaamme ohjaavat arvot	6
5.	Näkemyksemme lapsesta, hänen tavastaan oppia ja saada tietoa	8
6.	Varhaiskasvatusympäristömme	10
	6.1. Fyysinen ympäristö	10
	6.2. Psykkinen ja sosiaalinen ympäristö	11
7.	Kielen merkitys varhaiskasvatuksessa	12
8.	Lapsen ominainen tapa toimia	13
	8.1. Lapsi leikkijänä	13
	8.2. Lapsi liikkujana	13
	8.3. Lapsi taiteentekijänä ja –kokijana	14
	8.3.1. Kuvallinen ilmaisu päiväkodissamme	15
	8.3.2. Musiikki päiväkodissamme	16
	8.4. Lapsi tutkijana	16
9.	Kasvatuskumppanuus	17
10.	Lapsen tukeminen	18
11.	Maahanmuuttajataustaiset lapset	19
12.	Esiopetus	19
	12.1. Päiväkotimme esiopetus	19
	12.2. Teematyöskentely	20
	12.3. Lapsen esiopetuksensuunnitelma, Leops	20
	12.4. Kouluysteistyö	21
	12.5. Esiopetuksen oppilashuolto	21
13.	Arviointi	22
	13.1. Lapsen kasvun seuraaminen ja arviointi	22
	13.2. Toiminnan arviointi	22
14.	Lopuksi	23

Liite 1. Pukinmäen ala-asteen ja päiväkotien yhteistoimintasuunnitelma

Liite 2. Esiopetuksen toimintasuunnitelma

Liite 3. Esiopetuksen osallistumistodistus

1. Johdanto

Varhaiskasvatussuunnitelmamme ja -työmme pohjautuu Helsingin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan (2007), Helsingin esiopetuksen opetussuunnitelmaan (2005) sekä Stakesin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (2003). Suunnitelmien tarkoituksena on kehittää ja ohjata varhaiskasvatusta ja siten edistää lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Se toteutuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuuden, kasvatushenkilöstön ja vanhempien kasvatuskumppanuuden sekä toiminnan arvioinnin ja henkilökunnan ammatillisen osaamisen kehittämisen kautta.

Varhaiskasvatussuunnitelmamme on tehty lapsia, vanhempia, henkilökuntaa ja yhteistyökumppaneitamme varten. Henkilökuntamme lisäksi suunnitelman tekemiseen ovat osallistuneet myös päiväkotimme lapset.

Aloitimme varhaiskasvatussuunnitelmatyön järjestämällä vanhemmille arvonäyttelyn keväällä 2005. Näyttelyssä olivat keskeisesti esillä lasten piirroksot ja ajatukset valitsemistamme arvoista sekä päiväkotielämään liittyvistä merkityksellisistä asioista ns. kokemusarvoista. Myös myöhemmin lapsi-, oppimis- ja tiedonkäsitystä pohtiessamme ja muita varhaiskasvatussuunnitelmaosiota laatiessamme olemme haastatelleet lapsia päiväkotiarvensa asiantuntijoina.

Lasten kommentit eivät ole varhaiskasvatussuunnitelmassamme tekstin kevennyksiä, vaan aikuisten määritelmiä ja ilmaisuja osuvasti avaavia pohdintoja. Kommentit on poimittu haastatteluaineistosta, jota olemme keränneet koko kaksi ja puoli vuotta kestäneen varhaiskasvatussuunnitelmatyön ajan.

2. Päiväkotimme Pieksu

2.1. Sijaintimme

Päiväkotimme sijaitsee Pukinmäen kaupunginosassa, hyvien liikenneyhteyksien varrella. (Kehä 1, rautatie, Eskolantie). Päiväkotirakennus on osa Pukinmäen alastetta. Laaja pihapiirimme rajautuu Närepuistoon, sekä viereiseen pikkumetsään. Pukinmäen palvelut ovat kävelymatkan päässä.

2.2. Mennyttä aikaa

Päiväkoti on aloittanut toimintansa elokuussa 1983, ja sen on suunnitellut arkkitehtitoimisto Huhtiniemi-Söderholm. Lapsiryhmien nimet Töppöset, Huopikkaat ja Virsut olivat käytössä yli 20 vuotta, kevääseen 2006 saakka. Päiväkodissa oli enimmillään 80 lasta, joista 50 oli osapäiväisiä.

Koululaisten iltapäiväryhmä toimi viimeistä toimintakauttaan vuonna 1996. Virsut toimivat täytenä kokopäiväisenä esiopetusryhmänä usean vuoden ajan. Keväällä 2006 päiväkodissamme oli 63 hoitopaikkaa.

2.3. Tapamme toimia

Toimintakauden alussa jaamme lapset pienryhmiin, jotka lapset itse nimeävät. Ryhmien jakoperusteita ovat lapsen ikä ja ryhmien toimivuus. Lapsi toimii päivittäin viikko-ohjelman mukaisesti joko omassa pienryhmässään tai osana isompaa lapsijoukkoa. Siirtymä- ja odottelutilanteissa, ruokailussa, lepohetkillä ja ulkoillessa pienryhmät yhdistyvät.

Päiväkotipäivä alkaa koko päiväkodin yhteisellä aamiaisella. Lounaan ja välipalan syömmme kahdessa eri ruokailuryhmässä. Ensimmäisessä ryhmässä lounastavat päiväkodin pienimmät ja muut päiväunia säännöllisesti tai ajoittain tarvitsevat lapset. Toisen ruokailuryhmän lapsille riittää lyhyempi lepoetki. Välipalalla ryhmien ruokailuvuorot vaihtuvat.

Pienryhmillä on omat aikuiset. He laativat lapsen varhaiskasvatus- ja esiopetus suunnitelman yhdessä vanhempien kanssa ja vastaavat ryhmän toiminnasta muun kasvatushenkilöstön kanssa. He kertovat lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvistä

havainnoistaan vanhemmille ja päiväkodin muille lasta ohjaaville aikuisille sekä päivittävät lapsen kasvun kansiota yhdessä lapsen ja vanhempien kanssa.

2.4. Arkea ja juhlaa

Toimintatapamme on teematyöskentely, jossa lapsia kiinnostavat asiat ja tietoisuus muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden. Toimintaa suunnitellessamme otamme huomioon lapsen ikäkauden, luontaiset toiminnan tavat, toiveet ja kiinnostuksen kohteet.

Päiväkodissämme eri toiminnoilla on omat säännölliset viikonpäivänsä. Lapsen viikko koostuu leikki-, liikunta-, kuvataide- / kädentaito-, musiikki- ja metsäretkipäivästä. Esikoululaisella on lisäksi erillinen esikoulupäivänsä. Pienryhmien viikko-ohjelma on nähtävissä eteisten ilmoitustauluilla. Tarvittaessa viikko-ohjelmaa ”avataan”, erillisin tiedottein. Retkistä ja tapahtumista tiedotamme aina erikseen.

Erilaiset juhlat ovat osa toimintaamme ja tuovat vaihtelua arkeen. Lapsen syntymäpäivää viettäessämme kerromme vanhempien kirjoittaman ja vuosittain täydentämän lapsen syntymäpäivätarinan. Tarinan tarkoituksena on tuoda esille lapsen ainutlaatuisuutta ja yksilöllistä kasvua ja kehitystä. Vuoden kiertoon ja suomalaiseen kulttuuriperinteeseen liittyvien juhlien lisäksi meillä on myös oma, vuosien varrella muodostunut ”juhlaperinteemme”.

2.5. Toiminnan dokumentointi

Dokumentoimme lasten toimintaa. Dokumentoinnin tarkoituksena on havainnoida, tallentaa ja tuoda näkyville lapsen kasvua, kehitystä, ajattelua ja toimintaa; vahvistaa lapsen minäkuvaa ja huomioida lapsi yksilönä. Lapsen toiminnan dokumentointi auttaa meitä arvioimaan ja kehittämään työtämme.

Kirjaamme lasten keskusteluja, kommentteja ja oivalluksia. Lapsia myös valokuvaataan ja videoidaan. Olemme mukana kokeilussa, jossa kuvaamme lasten toimintaa kännykkävideokameralla. Lasten ajatukset, valokuvat ja videot ovat vanhempien ja lasten nähtävissä ja kommentoitavissa päiväkodin seinillä, kuukausikirjeissä, tietokoneella ja lapsen kasvun kansiossa.

Oma kasvun kansio on lapselle tärkeä ja saa lapsen tuntemaan itsensä arvokkaaksi. Erilaisten dokumenttien lisäksi se sisältää myös lapsen omia tuotoksia. Kansioon tallennetut dokumentit kehittävät lapsen muistia ja ajan tajua ja auttavat lasta itsearviointissa.

3. Toiminta-ajatuksemme

Äiti / isä, olet lapsellesi tärkein ihminen maailmassa. Päiväkotimme ammatillinen henkilökunta tukee lapsesi kasvua luomalla lämpimän, turvallisen ja lapsen yksilöllisyyttä kunnioittavan kasvuympäristön.

4. Toimintaamme ohjaavat arvot

Turvallisuus

Säännöllinen päiväjärjestys ja viikko-ohjelma luovat lapselle turvallisuutta ja opettavat häntä hahmottamaan aikaa. Säännöt ja toimintatavat on sovittu yhdessä lasten ja aikuisten kanssa. Päiväkodin kaikki lapset ja aikuiset tuntevat toisensa. Pienryhmänsä lisäksi lapsi toimii päivittäin myös päiväkodin muiden aikuisten ja lasten kanssa. Päivitämme säännöllisesti päiväkodin turvallisuussuunnitelmaa.

”Jos vaikka laskee, niin aikuinen ottaa vastaan. Voi olla turvallinen, auttaa ja hakee apua, jos on pulassa. Pieksu on turvallinen, aidat on ympärillä.” Salla 6v

”Tarkoittaa sitä, että pysyy aitojen sisällä ja että ei mene sellaisiin paikkoihin mihin on kiellettyä mennä. Aikuiset tekee turvallisuutta pitämällä sylissä.” Jesse 6v

”Aikuiset tekee turvallisuuden ja säännöt. Tutut aikuiset on turvallisempia kuin sijaiset.” Eeva 6v

Positiivinen ilmapiiri

Positiivinen ilmapiiri on tärkeä osa lapsen turvallisuutta ja henkistä kasvuympäristöä. Kaikki aikuiset ovat vastuussa ilmapiiristä ja luovat yhdessä Pieksun hengen! Ilmapiiriä luomme myönteisellä asenteella ja työhön sitoutuneisuudella sekä suhtautumalla lämpimästi, kannustavasti ja avoimesti lapsiin ja aikuisiin. Huumori on voimavaramme!

”Se on lämmin tai kylmä, se on näkyvää, jos on valoisaa.” Eeva 6v

”Ilmapiiri on näkymätöntä, ei sitä voi koskettaa, ei voi tuntea. Se on joka paikassa.” Lauri 6v

”Ilmapiiri on näkyvää, jos katsotaan röntgenkatseella.” Jori 6v

Avoimuus

Meillä on ammatillinen, luottamuksellinen, ja avoin suhde vanhempiin. Vanhemmat saavat päivittäin tietoa lapsensa päiväkotipäivästä lasta tuodessaan ja hakiessaan. Toiminnan dokumentointi avaa vanhemmille lapsen päiväkotipäivää. Tiedotamme toiminnastamme säännöllisesti.

”Et juttelee, tervehtii, tutustuu.” Minja 6v

”Tarkoittaa, että on auki, pääsee perille asti. Puhuu!” Joel 6v

”On ystävällisyyttä ja sellaista, että antaa kertoa asioista.” Essi 7v

Oikeudenmukaisuus

Kohtaamme asiakkaat, lapset ja vanhemmat, kunnioittavasti ja tasavertaisesti. Jokainen tulee kuulluksi ja huomioiduksi. Päiväkotimme säännöt ja toimintatavat koskevat kaikkia.

”Tarkoittaa, että ottaa kaikki mukaan leikkiin tai tekemiseen, eikä vie toisilta mitään. Riidat sovitaan ja kaikki pannaan tasan.” Eeva 6v

”Oikeudenmukaisuus on epiksen vastakohta. Kaverit ei aina ole oikeudenmukaisia, aikuiset ovat.” Ilona 7v

”Oikeudenmukaista on, että on yhtä paljon kaikkea, jos vaikka pelaa. Lapset on vaan joskus oikeudenmukaisia, aikuiset on reiluja, kun on samat säännöt kaikille.” Eetu 7v

Asiakkaan erilaisuuden hyväksyminen ja kunnioittaminen

Olemme kaikki erilaisia. Kunnioitamme jokaisen ainutlaatuisuutta ja arvostamme erilaisia mielipiteitä ja näkemyksiä.

Noudatamme kohteliaita ja ystävällisiä käytöstapoja ja kohtelemme toisiamme hienotunteisesti ja arvostavasti, jokaisen persoonaa kunnioittaen.

”Saman lailla ystävällisesti voi kohdella kaikkia. Jos olis kaikki samanlaisia ei meinais erottaa. Erilaisten kavereiden kanssa syntyy paremmin leikkejä. Villiltä voi oppia villeyden ja rauhallisilta, et on vaan ihan rauhallinen.” Salla 6v

”Jos olis kaikki samoja, kaikilla olis samat aivot ja kaikki olis tylsempiä, mutta ehkä kyllä järkeviä niin kuin minä.” Jesse 6v

”Jos ei olis erilaisia, ei erota toisia. Voi alkaa niitten kanssa mitä ne haluaa tai ehdottaa muuta. Pieniin pitää suhtautua aika hellästi, eskarilaisiin ei nyt ihan niin hellästi.” Olli 6v

5. Näkemyksemme lapsesta, hänen tavastaan oppia ja saada tietoa

Lapset ovat ainutlaatuisia persoonallisuuksia. He tulevat erilaisista kodeista ja perheistä Jokaisen lapsen tulee saada osakseen kunnioitusta, oikeudenmukaisuutta ja turvallisuutta.

”Kun on erilainen tunnistaa itsensä ja kaverin”. Susanna 6 v.

”Lapset on erilaisia. Ei oikein voi vertailla, koska lapset on syntyneet eri äideistä. Säännöt on samat kaikille, mutta pitää ottaa huomioon, että lapset on erilaisia. Pieniä kohdellaan aina eri tavalla kuin isoja, kaikkia kiltisti ja hyvin.” Emmi 6v

”Lapset on erilaisia. Kaikkia ei pidä kohdella samalla tavalla, koska jotkut ei tykkää niistä tavoista. Säännöt pitää olla samat kaikille.” Nico 6v

Lapset oppivat ja kehittyvät omalla tavallaan ja omaa tahtiaan. He tarvitsevat aikuisen havaintoherkkyyttä ja tukea eri kehitysvaiheissaan. Lapset ovat uteliaita, haluavat ihmetellä, tutkia, kokeilla, kerrata ja toistaa asioita. He oppivat koko kehollaan ja

kaikilla aisteillaan. Parhaiten lapset oppivat toisiltaan, yhdessä tekemällä, leikin, kokemusten ja elämysten kautta.

"Pienet oppii, kun ne kattoo isommilta. Välillä joku oppii sanomisen kautta. Osa oppii kavereilta ja osa ihan itse. Esimerkiksi kengännauhujen solmimisen olen oppinut Saralta. Syömisen olen oppinut ihan itse. Kuuntelemalla toisia voi oppia, yhdessä tekemällä ja leikissä voi oppia." Tuuli 6v

"Katsomalla ja miettimällä voi joskus ymmärtää. Kertominen ei auta kauheesti pienille, kun ne ei ymmärrä puhetta. Pitää vaan näyttää niille miten tehdään." Oiva 6v

"Annika (4v) voi olla Oonalle (2v) mallina. Minä olen oppinut siskoilta ja veljiltä ja kavereilta." Elina 6 v

Lapsella on luontainen tarve ihmetellä ja tutkia asioita. Aikuinen rakentaa rungon ja puitteet toiminnalle ja ottaa huomioon lasten toiveet ja kiinnostuksen kohteet. Lasten kysymyksiin ja heitä kiinnostaviin asioihin etsitään yhdessä tietoa. Leikkiminen on lapsen luontaisin tapa saada tietoa. Leikki on leikkiä, mutta lapsi oppii leikkiesseen.

"Tietoa saa korvilla ja silmillä, uimisessa saa tietoa jaloilla ja myös kaikilla tavoin. Pienet saa tietoa tunnustelemalla ja maistamisella. Lukemisen opetteleminen on vaikeampaa kuin lukeminen, siksi aloin lukea suoraan." Sara 6v

"Tiedosta oon puolet saanut pääaivoista ja äidiltä. Sit oon saanut vielä tietokonetietoa ja tietoa kavereilta. Tieto kyllä muuttuu, kun sitä tulee lisää ja tietää enemmän." Claudia 6v

"Kavereilta voi saada tietoa, ja tietoa voi hankkia ihan itse tekemällä ja leikkimällä." Jessica 6v

6. Varhaiskasvatusympäristömme

Varhaiskasvatusympäristö muodostuu fyysisten, psyykkisten ja sosiaalisten tekijöiden kokonaisuudesta.

6.1. Fyysinen ympäristö

Hyvä toimintaympäristö on viihtyisä ja tukee lapsen omatoimisuutta. Se kannustaa lasta leikkimään, liikkumaan, tutkimaan, toimimaan ja ilmaisemaan itseään eri tavoin. Lapsella on myös mahdollisuus muokata toimintaympäristöään.

”Mä tykkään kotileikistä, koska siellä on tytöt ja ei pojat. Ja tykkään salista ja hiekkaleikistä.” Emmi 4v

”On kiva mennä keinumaan ja isoon liukumäkeen. Liisa on mun paras kaveri.” Ellen 3v

Pieksussa on hyvät, monipuoliset, muunneltavat ja virikkeelliset fyysiset toimintatilat. Päivittäin lapsilla on käytössään veisto-, hiekkaleikki-, vesileikki-, rakentelu- ja kuvataidehuone, omaehtoisen askartelun ja rauhallisen puuhailun tila, kirjasto, liikunta- ja leikkisali, kaksi kotileikinurkkausta ja tietokonekulmaus.

Lasten leikkejä havainnoimalla ja toiveita kuuntelemalla kehitämme jatkuvasti toiminta- ja oppimisympäristöä yhdessä lasten kanssa.

Ryhmiä toimintaa, ulkoilua, ruokailuja ja lepoa on porrastamalla luomme toimintaympäristöön väljyyttä ja toimintarauhaa.

Leikki- ja työskentelyvälineet ovat päiväkodissamme helposti lasten saatavilla. Mallittamalla lapsille erilaisten välineiden käyttöä ja toimintatilojen huoltamista opetamme heitä huolehtimaan itsenäisesti omasta leikki- ja toimintaympäristöstään. Selkeät säännöt ja yhteisesti sovitut toimintatavat ohjaavat lapsia itsenäiseen, turvalliseen ja vastuulliseen omaehtoiseen työskentelyyn ja tilojen käyttöön.

Päiväkodin seiniä elävöittävät jatkuvasti vaihtuvat valokuvat lasten toiminnasta.

Pihamme on iso, turvallinen ja luonnonläheinen, siellä on mahdollisuus harrastaa monipuolista leikkiä ja liikuntaa ympäri vuoden. Ympäröivät metsät tarjoavat hyvät puitteet luonnon tutkimiseen, elämysten kokemiseen, retkeilyyn, liikuntaan ja ympäristökasvatukseen.

Päiväkodin vieressä on hiekkakenttä. Iso urheilukenttä ja luistinrata ovat kävelymatkan päässä. Leikkipuisto, seurakuntatalo, kirjasto, alueen koulut ja muut päiväkodit ovat myös lähietäisyydellä.

6.2. Psyykinen ja sosiaalinen ympäristö

Varhaiskasvatusympäristön ilmapiirin on oltava turvallinen, myönteinen, kannustava, kiireetön, lasta kunnioittava ja lapsen yksilölliset tarpeet huomioiva. Aikuiset ovat vastuussa ilmapiiristä. Vapautuneessa ja iloisessa ilmapiirissä lapsi avautuu ja suuntautuu ulospäin.

Hyvä toimintaympäristö ja toiminnan suunnittelu mahdollistaa erilaisten ja erikoisten ryhmien toiminnan ja vuorovaikutuksen. Lapsi oppii kantamaan vastuuta itsestään ja kunnioittamaan muita.

”Ilmapiiri, en vaan tiedä. Jos on Pieksun tunnelma, niin tänne on kiva tulla. Pahasta tunnelmasta en tykkää.” Joonas 6v

”Pieksussa on parasta futis, hipan leikkiminen isolla pihalla, kaverit, kapuikot, pikkueskaritehtävät ja vappu- ja äitienpäiväjuhla.” Severi 5v

Pieksussa rohkaisemme lasta puhumaan ja kertomaan asioistaan ja tunteistaan. Pienryhmä mahdollistaa parhaiten kiireettömän vuorovaikutuksen ja yhdessäolon, lapsen yksilöllisen huomioimisen ja tukemisen sekä rauhallisen leikin ja oppimisen.

Ystävällisiä ja hyviä käytöstapoja ja kohteliasta kieltä käyttämällä opetamme lasta luomaan myös omalla käytöksellään turvallista ilmapiiriä ja mukavaa vuorovaikutusympäristöä.

Oman pienryhmänsä lisäksi lapsi toimii päivän aikana ohjatusti ja omaehtoisesti osana päiväkotimme eri-ikäisten lasten joukkoa. Lapsilla on mahdollisuus rikkaa-

seen vuorovaikutukseen ja eri-ikäisiltä oppimiseen. Kaikki lapset ja aikuiset tuntevat toisensa, minkä ansiosta lapset eivät juuri ujostele, vaan turvautuvat toisiinsa ja kaikkiin päiväkodin aikuisiin.

7. Kielen merkitys varhaiskasvatuksessa

Kieli on lapsen ajattelun, ilmaisun, kommunikoinnin ja viestinnän tärkein väline. Kasvu- ja toimintaympäristön on tarjottava lapselle monipuolisia kielellisiä virikkeitä ja edistettävä hänen kielellistä kehitystään.

” Pienille ei auta nopee puhuminen, ne ei opi siitä.” Akseli 6v

Pieksussa lapsen kieli kehittyy arkisissa tilanteissa aikuisten ja lasten kanssa: Kahdenkeskisissä ja yhteisissä päivittäisissä toimintarutiineissa, leikissä, peleissä, ohjatuissa pienryhmissä, loru-, satu- ja lauluhetkillä sekä esiopetuksessa.

Jokaisella lapsella on päivittäin mahdollisuus ja oikeus tulla kuulluksi ja ymmärretyksi omana itsenään. Erityisesti pienryhmissä varaamme aikaa keskustelulle, rohkaissamme lapsen itseilmaisua ja harjoittelemmekin toisen kuuntelemista.

Lapset oppivat kieltä toisiltaan. Toimintatapamme ja -ympäristömme mahdollistavat rikkaan vuorovaikutuksen ja kommunikaation eri-ikäisten lasten kanssa.

Pieksun lapset ovat innokkaita kommentoijia. Arvostamalla heidän mielteitään ja pohdintojaan innostamme lapsia puhumaan ja ilmaisemaan itseään.

Toimintaa suunnitellessamme ja sen eri vaiheissa kuuntelemme, haastattelemme ja sadutamme lapsia. Lasten ajatukset ja kommentit ovat näkyvissä kuukausikirjeissämme, päiväkotiympäristössä ja lapsen kasvun kansiossa. Vanhemmilla on mahdollisuus lukea lasten mielteitä esimerkiksi tehdyistä retkistä ja päivän tapahtumista.

8. Lapsen ominainen tapa toimia

8.1. Lapsi leikkijänä

Leikki on lapsen luontaisin tapa toimia, oppia, jäsentää oppimaansa, tutkia, hankkia tietoja, käsitellä tunteita ja kokemuksia ja hallita maailmaa. Leikkiessään lapsi harjoittelee sosiaalisia taitojaan; leikki on lasten jatkuvaa keskinäistä sopimista.

”Leikin kautta oppii ystävälliseksi.” Elina 6 v

”Lapset leikkii enemmän kuin aikuiset ja pitää paremmin hauskaa.”

Venla 6v

”Pieksussa on parasta leikkiminen kavereiden kanssa. Eniten tykkään siitä. Me keksitään aina niin hauskoja juttuja.” Sofia 5v

Pieksun tilat ovat hyvin muunneltavissa ja kaikkien lasten yhteisessä käytössä, mikä antaa mahdollisuuden päivittäisiin eri-ikäisten lasten yhteisiin ja monipuolisiin leikkeihin.

Leikki- ja lelu päivänä lapsi voi rauhassa keskittyä omiin tai päivää varten rakennetun ympäristön leikkeihin, joihin saamme ideoita lapsilta. Tarvittaessa aikuinen ohjaa ja rikastuttaa leikkiä.

Annamme leikille riittävästi aikaa, tilaa ja välineitä. Autamme lasta pääsemään leikkiin mukaan. Opetamme lasta huolehtimaan leikkiympäristöstään. Luomme tilaa ja rauhaa pitkäkestoiselle leikille: Porrastamme ryhmien toimintaa ja sitoutamme lapsia valitsemiinsa leikkeihin.

Leikkiympäristön rakentaminen, ylläpitäminen ja jatkuva kehittäminen on kasvatushenkilöstömme tärkeimpiä pedagogisia tehtäviä.

8.2. Lapsi liikkujana

Liikkuminen on lapselle luontaista. Hän kokeilee mielellään kykyjään ja voimiaan. Päivittäinen, monipuolinen liikunta on välttämätöntä lapsen tasapainoiselle kasvuun, kehitykselle ja terveydelle. Lapsi tarvitsee runsaasti omaehtoista liikkumista. Hän nauttii myös ohjatuista liikunnan muodoista.

”Jumpasta tulee voimia, ja juoksusta.” Eeti 5v

”Pieksussa on parasta jalkkis ja sählyn pelaaminen kavereiden kanssa.” Ilari 5v

”Jumppa on kivaa, kun voi käyttää niin paljon jalkoja. Mä tykkään pidentää ja vahventaa mun jalkoja. Ja jumpassa on niitä kivoja leikkejä. Urheilukentällä on kivaa, kun juostaan ja hypitään.” Alekski 6v

Päiväkodissamme lapsen päivittäisen, omaehtoisen liikkumisen mahdollistaa sali, jossa liikuntavälineet ovat lapsen vapaassa käytössä myös ohjattujen tuokioiden ulkopuolella.

Ohjattujen tuokioiden tavoitteena on tarjota lapselle liikunnan ilon ja onnistumisen kokemuksia ja rohkaista lasta liikkumaan, opettaa oman kehon hallintaa ja tuntemusta sekä opettaa hahmottamaan itseä suhteessa muihin ihmisiin ja ympäristöön ja antaa myönteisiä osallistumisen kokemuksia.

Muita tavoitteita ovat vuoron odottamisen oppiminen, pettymysten ja epäonnistumisten hyväksyminen ja sietäminen, sekä virikkeiden antaminen lapsen omaehtoiseen liikkumiseen ja liikuntavälineiden käyttöön.

Päiväkotimme laaja piha-alue, viereinen urheilukenttä sekä lähimetsä ja -ympäristö tarjoavat mahdollisuuden monipuoliseen liikkumiseen, retkeilyyn ja seikkailuun kaikkina vuodenaikoina.

Olemme mukana alle 3-vuotiaiden liikuntahankkeessa. Hanketta vetää alueen fysioterapeutti. Hanke on sisältänyt fysioterapeutin ja päiväkotimme henkilökunnan ohjaamia liikuntatuokioita, lasten havainnointia, tavoitteiden asettamista ja tapaamisia muiden hankkeessa mukana olevien päiväkotien kanssa.

8.3. Lapsi taiteen kokijana ja tekijänä

Hyvä varhaiskasvatusympäristö tarjoaa lapselle monipuolisia eri taiteen lajeihin ja ilmiöihin liittyviä kokemuksia. Lapsi nauttii taiteesta kokonaisvaltaisesti, kaikilla aisteillaan. Musiikin, kuvataiteen, draaman, tanssin, kädentaitojen ja kirjallisuuden kautta lapsi kokee elämyksiä ja maailman, jossa kaikki on mahdollista.

Taiteelliseen työskentelyyn liittyy säännönmukaisuutta, mikä kehittää lasta monin tavoin. Varhaislapsuuden taiteelliset kokemukset heijastuvat lapsen myöhempisiin taidemielitymyksiin ja kulttuurisiin arvostuksiin.

8.3.1. Kuvallinen ilmaisu päiväkodissamme

Kuvallisen ilmaisun avulla lapsi välittää muille ajatuksiaan ja tunteitaan ja tutustuu itseensä. Kuvallinen toiminta kehittää lapsen käden hallintaa, havainto- ja aistitoimintoja, pitkäjänteistä työskentelyä, ajattelun ja ongelman ratkaisun taitoja sekä luovuutta ja mielikuvitusta.

Työskentelyssä on tärkeintä kiireetön ja elämyksellinen prosessi. Aikuinen on virikkeellisten ja monipuolisten toimintamahdollisuuksien ja -puitteiden luoja ja oppimisprosessin innostaja.

”Pieksun kuvistila on kiva, kun siellä voi rauhassa piirtää, maalata, rakentaa ja muovaila. Jos osaa olla nätisti, voi olla vaan ystävän kanssa kahdestaan.” Minna 6v

”Kuvistila on hauskin, koska aina mä piirrän ja teen töitä.” Yusra 6v

Pieksussa lapsella on hyvät mahdollisuudet käyttää kuvataidevälineitä sekä ohjautusti että omaehtoisesti, yhdessä ja yksin. Erillisen kuvataide- ja rakentelutilan lisäksi lapsi voi itsenäisesti piirtää, askarrella, muovaila, rakennella ja maalata myös päiväkodin muissa tiloissa.

Viikoittain kokoontuvissa ohjatuissa pienryhmissä vahvistamme lapsen omiin havaintoihin, kokemuksiin, tunteisiin ja mielikuviin perustuvaa kuvailmaisua. Kannustamme lasta luottamaan taitoihinsa ja oppimaan uutta.

Annamme lapselle virikkeitä ja välineitä omaehtoiseen työskentelyyn: Opetamme lasta käyttämään monipuolisesti ja itsenäisesti erilaisia välineitä ja materiaaleja sekä tutustutamme hänet erilaisiin työskentelytapoihin.

Opetamme lapsia arvostamaan ja kunnioittamaan omaa ja toisten työtä töiden esitlemisen ja niistä keskustelemisen kautta. Kirjaamme töihin lasten ajatuksia. Ar-

vostamme lasten töitä laittamalla niitä esille päiväkodin tiloihin vaihtuviksi näyttelyiksi.

Tutustumme taideteoksiin ja arkkitehtuuriin. Vierailemme lasten kanssa taidemuseoissa ja –näyttelyissä. Retkillä pysähdymme havainnoimaan rakennettua asuin- ja kulttuuriympäristöä sekä lasta kiinnostavia tiloja ja ympäristöjä.

8.3.2. Musiikki päiväkodissamme

Musiikki on lapselle läheisyyttä, turvallisuutta, yhdessäoloa, vuorovaikutusta, toimintaa, iloa, rentoutumista, virkistäytymistä ja aggressioiden purkamista. Musiikki avaa kanavat lapsen tunne-elämään sekä kehittää lapsen ilmaisua, luovuutta, aisteja, motoriikkaa ja puhetta.

Pieksussa kokoonnumme viikoittain pienryhmissä laulamaan, leikkimään ja soittamaan. Kokoonnumme tavoitteena on tutustuttaa lapsi leikkittelyyn, liikkumiseen, kokemiseen, keksimiseen, mielikuvien ja tekemisen kautta musiikin peruskäsitteisiin: rytmiin, tempoon, rakenteeseen ja dynamiikkaan. Tutustumme myös erilaisiin ääniympäristöihin sekä hiljaisuuteen, sen kuulemiseen ja siitä nauttimiseen.

Rohkaisemme lasta itseilmaisuun, sekä esiintymään yhdessä ja yksin. Musiikkikilpikunnan ja musiikin keinoin totuttelemmme ilmaisemaan erilaisia tunnelmia ja elämyksiä. Harjoittelemmme rytmi- ja kehonsoitinten käyttöä.

Laulut, lorut ja riimit ovat mukana myös päivittäisissä perushoito- ja siirtymätilanteissa. Kokoonnumme kaikki yhdessä laulamaan, leikkimään ja soittamaan vuodenaikaan ja juhliin liittyvien teemojen pohjalta.

”Musiikkihetkillä on just kivaa kun saa laulaa ja leikkiä.” Beda 5v.

”Se surraako kärpänen on lauluista hauskin” Suvi 4v.

8.4. Lapsi tutkijana

Lapsi on luonnostaan utelias. Tutkiessaan lapsi tyydyttää uteliaisuuttaan ja tutustuu ympärillä olevaan maailmaan ja yhteisöön. Lapsen oma kokemusmaailma sekä vuorovaikutus muiden lasten ja aikuisten kanssa innostavat lasta tutkimaan ja kokeilemaan.

”Metsäretket ovat kivoja, kun voi löytää sellaista, mitä ei löydä pihalta ja voi hengittää raitista ilmaa.” Veikko 6v

”Luontotietoa olen saanut olemalla luonnossa ja metsässä kavereiden kanssa.” Ukko 6v

”Kokeilemalla saa tietoa. Olen kokeillut kättä lamppuun ja oppinut, että ei kannata laittaa.” Otso 6v

Pieksussa annamme aikaa lapsen omille tutkimuksille ja häntä kiinnostaville asioille sekä kannustamme lasta omaan ajatteluun ja ongelmanratkaisuun.

Viikoittaiset retket päiväkodin lähimetsään ja -ympäristöön tarjoavat lapselle erinomaiset mahdollisuudet havainnoida ja tutkia luontoa; esim. vuodenaikojen vaihtelua, kasveja ja eläimiä. Lapsi oppii myös nauttimaan luonnosta ja ymmärtämään oman toimintansa vaikutuksia ympäristöönsä.

9. Kasvatuskumppanuus

Kasvatuskumppanuus tarkoittaa vanhempien ja kasvatushenkilöstön tasavertaista suhdetta, jossa yhdistyy molempien asiantuntemus, vanhempien lapsensa tuntemus ja kasvatushenkilöstön ammatillinen tieto ja osaaminen, lapsen parhaaksi. Lapsen ensisijainen kasvatustavastuu on vanhemmilla.

Molemminpuolinen luottamus on tärkeää, kun keskustelemme lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyvistä asioista ja teemme yhdessä lapsen varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmaa.

Yhteistyö alkaa päiväkotiin tutustumisella, toivomme lapsen ja vanhempien tutustuvan päiväkotiin ennen päivähoiton aloittamista.

Päivittäiset keskustelut vanhempien kanssa ovat meille tärkeitä yhteistyön hetkiä. Aamulla lapsen saapuessa päiväkotiin otamme hänet henkilökohtaisesti vastaan. Olemme kuulemassa ja kirjaamassa vanhempien viestejä ja hyvästelemässä lap-

sen kanssa vanhempia. Lapsen päiväkotipäivän päättyessä kerromme vanhemmille tai lapsen hakijalle lapsen päivästä.

Päivittäisten keskustelujen lisäksi vanhemmat saavat tietoa lapsen päiväkotipäivästä myös dokumentoinnin kautta. Lapsen toiminnan videointi antaa vanhemmille mahdollisuuden seurata ja kommentoida lapsen päiväkotipäivää miltei reaaliajassa. Vanhemman aloitteesta käynnistynyt videointikokeilu on saanut innostuneen vastaanoton.

Vanhempainilloissa kerromme tarkemmin päivähoitoon liittyvistä asioista. Silloin vanhemmilla on myös mahdollisuus esittää toimintaamme liittyviä toiveita ja ehdotuksia ja osallistua sen suunnitteluun.

Pieksussa on vanhempaintoimikunta, joka järjestää erilaisia tapahtumia. Tapahtumilla hankitut varat käytämme lasten retkiin ja erilaisiin hankintoihin. Vanhempaintoimikunnan järjestämä toiminta antaa perheille mahdollisuuden tutustua toisiinsa.

10. Lapsen tukeminen

Lapsen tukeminen perustuu hyvään kasvatuskumppanuuteen. Se korostuu erityisesti silloin, kun lapsella on erityisen tuen tarvetta.

Varhaiskasvatuksen tukitoimilla tarkoitetaan päiväkotiympäristön ja päiväkodin kasvatustoiminnan mukauttamista lapsen tarpeita vastaaviksi. Tarvittaessa käytämme myös erityispäivähoidon tukitoimia lapsen hyväksi: Ryhmäkoon pienennystä, lapsen henkilökohtaista tai koko ryhmän yhteistä erityisavustajaa ja muiden yhteistyötahojen konsultaatioapua.

Lapsen kasvua ja kehitystä tukeva kuntoutussuunnitelma laaditaan yhdessä perheen kanssa. Alueen kiertävä erityislastentarhanopettaja on tarvittaessa mukana keskustelussa. Suurin osa lapsen tukemisesta toteutuu päiväkodin normaalissa päivittäisessä toiminnassa.

11. Maahanmuuttajataustaiset lapset

Kun maahanmuuttajataustainen lapsi aloittaa päivähoiton, käymme alkukeskustelun, jossa tutustumme lapsen ja perheen tapoihin. Korostamme lapsen oman äidinkielen merkitystä ja kannustamme perhettä käyttämään kotona omaa äidinkieltään. Lapsen asioista keskustellessamme käytämme tarvittaessa tulkkipalveluja.

Kiinnitämme erityistä huomiota lapsen arjessa tapahtuvaan toiminnanohjaukseen. Kaikissa hoito-, kasvatusta- ja opetustilanteissa käytämme hyvää ja tarkkaa suomen kieltä ja avaamme lapselle uusia käsitteitä, että lapsi oppisi ilmaisemaan itseään, ymmärtäisi ja tulisi ymmärretyksi erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Toimimme pienryhmissä, jossa lapsen puhetta on helpompi ymmärtää ja tukea. Rohkaisemme lasta kertomaan toiveistaan ja ajatuksistaan sekä tuomaan esille mielipiteitään ja omaa kulttuuriaan. Lapsen kulttuuriperintö on toimintaamme rikastuttava tekijä.

Kartoitamme ja arvioimme lapsen kielen kehitystä erilaisin menetelmin ja käytämme suomen kielen oppimisen seurantalomaketta. Meillä on käytössämme suomi toisena kielenä - opettajan tuki ja saamme S2-koulutusta.

12. Esiopetus

Esiopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppimisvalmiuksia sekä havaita ja ehkäistä oppimisvaikeuksia. Helsingissä noudatetaan 31.1.2005 päivättyä Helsingin esiopetuksen opetussuunnitelmaa. Esiopetus on maksutonta ja sitä annetaan päivittäin neljä tuntia. Esiopetus noudattaa koulujen toiminta- ja loma-aikoja. Keväällä lapsi saa todistuksen osallistumisestaan esiopetukseen.

12.1. Päiväkotimme esiopetus

Päiväkotimme esiopetusryhmän koko vaihtelee vuosittain. Esiopetusikäiset lapset toimivat päiväkodissamme säännöllisen viikko-ohjelmansa mukaisesti omana ryhmänään, pienryhmissä ja osana eri-ikäisten lasten joukkoa.

Syksyllä laadimme esiopetusvuodelle toimintasuunnitelman. Se kertoo konkreettisesti päiväkotimme esiopetuksesta, toiminnalle asetetuista tavoitteista ja toimintakauden aikana kehitettävistä asioista. Keväällä arvioimme suunnitelmaa ja kulu- nutta esikouluvuotta. Arvioinnin myötä suunnitelma muuttuu esiopetusvuoden toi- mintakertomukseksi.

12.2. Teematyöskentely

Esiopetuksessa ei ole oppiaineita. Yhdistämme esiopetuksen sisältöalueiden tieto- aineksen lapsia kiinnostaviksi teemakokonaisuuksiksi. Toimintaa suunnitellessa huomioimme lapsille ominaiset toiminnan tavat, kiinnostuksen kohteet, toiveet ja ideat. Esiopetuksen sisältöalueiden tavoitteet ovat varhaiskasvatusta tarkemmin määriteltäviä ja kytkeytyvät perusopetuksen oppiaineisiin.

12.3. Lapsen esiopetuksen suunnitelma, Leops

Esikouluvuoden alussa laadimme jokaiselle lapselle henkilökohtainen esiopetuksen suunnitelman, Leopsin, yhdessä lapsen ja vanhempien kanssa. Suunnitelmaan kir- jaamme lasten ja vanhempien esiopetukseen liittyviä toiveita ja odotuksia sekä lap- sen vahvuudet ja mahdollisen tuen tarpeen. Tarvittaessa asetamme lapselle yksilö- kohtaisia kasvun ja kehityksen tavoitteita ja mietimme keinoja niiden saavuttami- seksi.

Maahanmuuttajataustaiselle lapselle laadimme lisäksi lapsen oman kaksikielisyy- den suunnitelman ja kirjaamme sen Leopsiin. Suunnitelma perustuu lapsen kielel- listen taitojen arviointiin ja seurantaan. Jos esiopetusikäisen lapsen kielelliset taidot eivät riitä tavallisesta perusopetuksesta suoriutumiseen, tuomme esille kielen oppi- mista tukevia kouluvaihtoehtoja.

Esiopetussuunnitelmaan sisältyy myös erityistä tukea tarvitsevan lapsen kuntoutus- suunnitelma. Suunnitelman laatimisessa on tarvittaessa mukana alueen erityislas- tentarhanopettaja. Yhdessä vanhempien ja lasta tutkivien tahojen kanssa kartoit- tamme lapsen tuen ja tukitoimien tarvetta, kouluvalmiutta ja lapselle sopivinta kou- lumuotoa.

Kevään arviointikeskustelussa palaamme asetettuihin tavoitteisiin ja kuluneeseen esikouluvuoteen yhdessä vanhempien ja lasten kanssa. Vanhempien luvalla siirämme lapsen esiopetuksen suunnitelman kouluun touko-kesäkuun vaihteessa. Elo-syyskuussa keskustelemme suunnitelmasta luokanopettajan kanssa. Esiopetussuunnitelma palautuu vanhemmille vanhempainvarttien yhteydessä.

12.4. Kouluysteistyö

Esiopetusvuoden aikana teemme yhteistyötä alueen koulujen, Pukinmäen ala-asteen ja Pukinmäen peruskoulun, kanssa.

Yhteistyöhön sisältyy:

Esiopetussuunnitelmaan liittyvät palautekeskustelut luokanopettajan kanssa, kummiluokkatoiminta, vanhempainillat, yhteiset tapahtumat, säännölliset alueelliset tapaamiset esi- ja alkuopettajien kanssa, yhteiset koulutusiltapäivät, koulujen oppilashuoltoryhmien tapaamiset ja esiopetussuunnitelmien toimittaminen kouluihin. Meillä on yhteistoimintasuunnitelma Pukinmäen ala-asteen kanssa. Suunnitelmaa päivitetään joka syksy.

12.5. Esiopetuksen oppilashuolto

Oppilashuolto on lapsen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Se kuuluu kaikille kasvatusyhteisössä työskenteleville ja tapahtuu yhteistyössä kotien kanssa.

Toimintakauden alussa esiopetusryhmän lastentarhanopettaja, päiväkodin johtaja ja alueen kiertävä erityislastentarhanopettaja käsittelevät lapsen oppilashuoltoon liittyvät asiat yhteisessä tapaamisessaan.

Päivähoitoalueemme oppilashuoltoryhmä koostuu moniammatillisesta asiantuntijaryhmästä, joka huolehti oppilashuollon toteutumisesta, kehittämisestä, oppimisympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden edistämisestä sekä ratkaisujen etsimisestä tukea tarvitsevien lasten auttamiseen. Ryhmä tekee yhteistyötä alueen koulujen oppilashuoltoryhmien kanssa.

13. Arviointi

13.1. Lapsen kasvun seuraaminen ja arviointi

Havainnoimalla ja dokumentoimalla lapsen toimintaa ja kuuntelemalla hänen meille antamaa palautetta saamme tietoa lapsen kehityksestä ja kiinnostuksen kohteista. Se auttaa meitä lapsen kehityksen arvioinnissa ja työmme kehittämisessä.

Lapsen kasvun kansioon tallennettujen dokumenttien avulla seuraamme ja arvioimme lapsen kasvun ja kehityksen vaiheita yhdessä lapsen ja vanhempien kanssa.

Teemme yhteistyötä alueen neuvolan kanssa. Täytämme kodin, päiväkodin ja neuvolan yhteisen seurantalomakkeen 3 ja 5 vuotiaista lapsista. Kirjaamme lomakkeeseen päiväkodin näkemyksen lapsen kehityksestä ja taidoista. Lapsen varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmaan sisältyy lapsen yksilöllisten tavoitteiden arviointia.

13.2. Toiminnan arviointi

Yhteisöllinen kasvatus- ja toimintaympäristömme mahdollistaa monipuoliset havainnot lapsista ja edellyttää kasvatushenkilöstöltä yhteistä kasvatusnäkemystä ja yhteisiä toimintatapoja ja niiden jatkuvaa arviointia.

Arvioimme ja suunnittelemme toimintaamme viikoittaisissa palaverissa, kehittämisilloissa ja -päivinä.” Kehittämispäivinä arvioimme ja päivitämme myös varhaiskasvatussuunnitelmaa. Joka kevät arvioimme kulunutta esiopetusvuotta.

Vanhemmilta ja työyhteisöltämme saamamme palaute auttaa meitä itsearviointissa ja työmme kehittämisessä. Henkilökuntamme kehittää ammatillista osaamistaan osallistumalla erilaisiin koulutuksiin sekä työajalla että sen ulkopuolella. Jaamme osaamisemme koko työyhteisön kesken.

14. Lopuksi

**Keväällä 2005 päiväkodistamme lähteneiden esikoululaisten saatesanoja
Pieksuun tuleville lapsille**

*"Kun tänne tulee uusia lapsia, sanon, että kyllä tänne kannattaa tulla.
Tämä on kiva päiväkotini."*

"Kiva paikka, olen ollut täällä vauvasta asti."

"Tämä ei todellakaan ole yhtään pelottava paikka, tänne vaan hoitoon".

"Olen ollut täällä 5 vuotta. Tämä on mukava ja viihtyisä paikka."

"Aika kiva päiväkotini vaikka Annalle."